

Értelmiségi rock

Két kiállítás egy másfél évtizede épülő magángyűjteményből

ÉBLI GÁBOR

Vízivárosi Galéria, 2019. IV. 3–27., FUGA, Trezor, 2019. IV. 10–29.

BUKTA IMRE: *Nővérek*, 2006, vegyes technika, vászon, papír, 85×50 cm, HUNGART © 2019

Huszadik állomásánál tart a Vízivárosi Galéria gyűjteményeket bemutató sorozata. Vörösváry Ákos, Karvalits Ferenc és mások kollektíója után idén Hetényi Csaba üzletember és felesége választásai mutatkoznak be. A felkérés háttérben egy másik sorozattal való összehangolás állt. 2019-ben harmadszor kerül megrendezésre a Budapest FotóFesztivál, amelynek ugyancsak szándéka évente egy fotókollektívó kiállítása; ennek helyszíne a FUGA alagsori Trezor-terme. Így esett a választás egy olyan anyagra, amelyből egy műfajilag sokrétű kortárs művészeti és mellette egy fotóművészeti szelekció is kijelölhető.

A gyűjteménybe a 2000-es években eleinte klasszikus modern művek kerültek, zömmel árverésekről. De nem alakult ki hozzájuk erősebb érzelmi kötődés, a tulajdonosok személyesebb elköteleződést kerestek. A kezdeti vételektől megváltak, Szűcs Attila egy munkája révén megtörtént az első kortárs vásárlás 2007-ben a műteremből, azóta egy sokirányú, de tisztán kortárs kollektívó fejlődik. Az elmúlt négy évben számos fotóművészeti munkát is vettek, és bár nincs szó egy műfajilag zárt, külön fotós egység létrehozásáról, a mostani kettős tárlat mégis tükrözi a kollektívó két nagy váltását: a nyitást a kortárs művészetre, valamint az elmozdulást a domináló festészettől a fotóművészet, méghozzá hangsúlyosan a kísérleti fotó felé.

A Vízivárosi Galériában megtekinthető válogatás előzménye a gyűjtemény 2011-es bemutatkozása volt a Godot Galéria magángyűjteményi sorozatának tizenhatodik állomásaként. Azon a tárlaton nemcsak fotók, hanem objektok, konceptuális művek sem bukkantak még fel. Most a kortárs művészet táguló fogalmának jegyében a táblaképek mellett szerepelnek fotók zömmel mai témákra reagáló fiatal alkotóktól (Bakonyi Bence, Barakonyi Szabolcs, Vékony Dorottya), objektok – többek között Balázs József Tamás (Bajóta) és Szabó Ottó (Robottó) művei – és konceptuális indíttatású design-, illetve művészeti tárgyak, például Lőrincz Réka vagy a holland Ted Noten ékszerbe sűrített Vanitas-parafraízisai.

Az időben legkorábbi mű Frey Krisztiánnak a 60-as évek végén készült, kép- és fehérnemű-applikációkkal reliefszerű naplónvá dúsított festménye, amely 2001-ben az újpesti MEO *Új mechanizmus* című nyitó kiállításán szerepelt először. Ez az esemény a neoavantgárd, főleg

Fotó: Mester Tibor

az Iparterv mai kanonizálásának startlövése volt, egyúttal a Kováts Lajos által összeállított gyűjtemény volt hivatott a MEO múzeumi ambícióját alátámasztani. Az intézmény öt évvel később bezárt, a kollekciónak sem maradt egyben, Frey műve a Blitz Galéria egyik árveréséről jutott mai helyére.

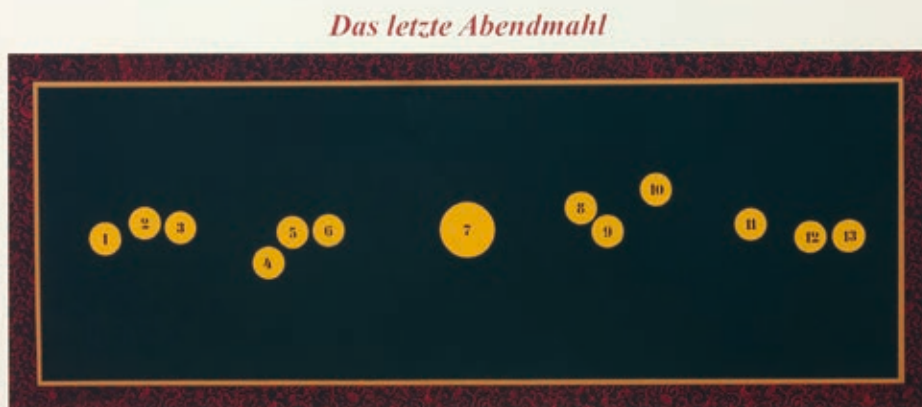
A „nagy generáció” másik kulcsalakjától, Tót Endrétől ugyan szintén birtokolnak Hetényi Csabáék 60-as évekbeli művet, de a meghatározó egy 2005-ös kompozíció, *Az utolsó vacsora*, a 90-es években festett, úgynevezett hiány-képek egy késői darabja. Ez a sok száz éves toposzt felülíró, majdnem monokróm fekete kép Jézus és tanítványai elvont jelzésével nem csupán „a festészet látható hiányát” (Tót) deklarálja, hanem körökre és számokra redukálva is figuratív kép, a bibliai esemény ábrázolása. Az egyszerűsítés révén túllép az alakok akcidenciáin, és csak a körök eltérő nagyságával és pozíciójukkal kifejezett lényegükre, Jézus és az apostolok viszonyrendszerére koncentrál.

Központi darab a gyűjteményben egy egészen másként, érzékien majdnem-monokróm fekete kép, Mulasics László vászna is. A sajátos anyaghasználat és technika révén az őselemek melegségét árasztó festmény szóltan, lírai költemény.

Annál több feszültséget hordoz iski Kocsis Tibor ugyancsak nagy méretű festménye, az *Extázis*. A testi motívumoktól a brutális arcképig megannyi vágyat vagy éppen félelmet sűrítő látomás szintén a gyűjtemény egyik alapköve, és számos más munka kapcsolható hozzá Wahorn András erotikusan túlfűtött *Pincérnőjéről* Nagy Kriszta bad painting, illetve street art inspirációjú munkáig.

Az emberi lét viszontagságainak megidézése visszatérő motívum a gyűjteményben. Gaál József 90-es évek közepén készült *Teremtetlenek* című sorozata valójában az emberré válás előtti őskáoszba nyúlik vissza, míg Herman Levente vagy Moizer Zsuzsa elmosódó alakjai identitásunk sérülékenységét is kifejezik. A nyers önszembesítés példája Verebics Ágnes, míg az analitikus önvizsgálaté Verebics Katalin egy-egy műve.

fotó: MÓDEMI, Debrecen

Jesus inmitten seiner 12 Jünger: Bartholomäus 01, Jakobus der Jüngere 02, Andreas 03, Judas 04, Petrus 05, Johannes 06, Jesus 07, Thomas 08, Jakobus der Ältere 09, Philippus 10, Matthäus 11, Judas Thaddäus 12 und Simon der Zebäi 13

TÓT ENDRE: *Az utolsó vacsora*, 2005, akril, vászon, 125×200 cm, HUNGART © 2019

fotó: a művész (óvottából)

TÓTH ANGELIKA: *Folyó és álom 1.*, 2010, olaj, vászon, 92×200 cm

fotó: a művész (óvottából)

VÉCSY ATTILA: *HECI*, 1977, matt karton, bromofort papír, 18×24 cm

SZILÁGYI LENKE: *Végh Mihály*, 1982, ezüstszelatinos fotómontázs, 27x28 cm

Összességében a gyűjtemény élő klasszikusoktól (Nádlér István, Váli Dezső) a fiatal pozíciókig terjed (Jakatics-Szabó Veronika, Tóth Angelika). Számos absztrakt kompozíció (Swierkiewicz Róbert, Cseke Szilárd) mellett narratív (El Kazovszkij) és közelképszerű aprólékossággal készült figuratív munkákat (Csiszér Zsuzsa) is felölel. Az eddig kiemelt témák mellett történeti vagy politikai kérdésfeltevéseket és ezzel egy egészen más művészetfelfogást is találunk a Kis Varsó, a Sociéte Realiste vagy éppen Katarina Šević műveiben. Számos mű utal a gyűjtőpáros életének egyes konkrétumaira, például Hetényi Csaba születési helyére, Dunaújvárosra, így Somogyi József Martinászának egy kisplasztikai példánya és Mátyási Péter *Sztálinvárosi víztorony* című álomszerű, múltba utazó pasztelleje.

fotó: a művész jóvoltából

LÓRINCZ RÉKA: *Vasárnapi takarítás*, 2017, objekt, gyöngy, gyűrűk, morzsalapát, epoxi, változó méret

Ha a Bukta Imrétől Szűts Miklósig ívelő anyagot kiegészítjük a fotós vételek 70-es évekbeli (Vető János, Vécsey Attila), női tematikájú (Ujj Zsuzsi), társadalmi érzékenységű (Horváth M. Judit, Stalter György), művészetfilozófiai (Perneczky Géza) vagy éppen az emberi létet kutató (Kerekes Gábor) irányjaival, akkor darabszámra talán nem nagy, de szereteágazó, sokféle témára nyitott gyűjteményt látunk.

Mi biztosítja a közös nevezőt? A gyűjtőpáros érdeklődése, vágya, hogy olyan vizuális mágnesekkel vegye körül magát otthon és az irodában is, amelyek életük megannyi inspirációját tükrözik. S mivel Hetényi Csaba gimnazistaként a mai Quimby zenekar elődje, a dunaújvárosi Münnich Ferenc Gimnáziumban megalapított Október zenekar énekeseként volt 1988-ban, a művészeti gyűjtemény alternatív tömegkulturális vonatkozásai nem is olyan meglepőek. Az elvontabb, reflexív alkotások eközben egy olyan személyiség választásai, aki többgyerekes apaként és számos vállalkozás vezetőjeként is talált időt arra, hogy néhány éve elvégezze a MOME egyik továbbképzését, míg a nyíltan közéleti felhangú pozíciók egy olyan házaspár döntései, akik vételeikkel – például az OFF Biennálé támogatására megrendezett árverésről vagy a Művészek a Havi Betevéért elnevezésű jótékonyági aukcióról – aktivista ügyekben is állást foglalnak.

fotó: a művész jóvoltából